

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 767/2013-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. marca 2014 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a zo sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť VP. s. r. o., B., zastúpenej advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, L. Novomeského 25, Pezinok, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 42 Cb 204/2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo VP. s. r. o. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 42 Cb 204/2009 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 42 Cb 204/2009 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. VP. s. r. o. finančné zadosťučinenie nepriznáva.

4. VP. s. r. o. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 269,58 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a päťdesiatosem centov), ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť na účet jej advokátky JUDr. Emílie Korčekovej, L. Novomeského 25, Pezinok, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 767/2013-14 z 11. decembra 2013 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť VP. s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 42 Cb 204/2009 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti a spisu zaslaného okresným súdom vplynuli tieto relevantné skutočnosti:

Konanie sa na okresnom súde začalo doručením návrhu na vydanie platobného rozkazu 27. decembra 2006.

Dňa 8. januára 2007 okresný súd vydal platobný rozkaz.

Dňa 22. februára 2007 podala sťažovateľka odpor.

Dňa 30. marca 2007 podala sťažovateľka žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 25. júla 2007 vydal okresný súd uznesenie, ktorým sťažovateľke nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 31. augusta 2007 sa sťažovateľka proti uzneseniu z 25. júla 2007 odvolala.

Dňa 17. apríla 2008 bol spis predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“).

Dňa 10. júla 2008 si sťažovateľka uplatnila vzájomný návrh a požiadala v tejto súvislosti o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 18. júla 2008 zaslal okresný súd krajskému súdu dodatok za spisom.

Dňa 20. novembra 2008 krajský súd uznesením zmenil uznesenie okresného súdu z 25. júla 2007 tak, že sťažovateľke priznal oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 5. decembra 2008 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 11. februára 2009 podal žalobca návrh na zmenu účastníkov na strane žalobcu.

Dňa 24. marca 2009 sa sťažovateľka na okresnom súde informovala o stave konania a zároveň oznámila novú adresu na doručovanie písomností.

Dňa 13. mája 2009 sa sťažovateľka na okresnom súde informovala o stave konania.

Dňa 14. augusta 2009 požiadal okresný súd Okresný súd Bratislava I o zaslanie spisu sp. zn. 18 C 347/2004.

Dňa 5. novembra 2009 zaslal okresný súd Okresnému súdu Bratislava I v tejto veci urgenciu.

Dňa 11. novembra 2009 okresný súd uznesením pripustil zmenu účastníkov na strane žalobcu.

Dňa 7. decembra 2009 podala sťažovateľka proti uzneseniu z 11. novembra 2009 odvolanie.

Dňa 22. januára 2010 bol spis predložený krajskému súdu.

Dňa 26. mája 2010 krajský súd uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu.

Dňa 23. júna 2010 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 30. augusta 2010 vyzval okresný súd právneho zástupcu žalobcu, aby zaslal riadne splnomocnenie na zastupovanie žalobcu v konaní a zároveň sa vyjadril k protinávruhu sťažovateľky.

Dňa 20. januára 2011 požiadal okresný súd Okresný súd Bratislava I o zaslanie spisu sp. zn. 18 C 347/2004.

Dňa 16. júna 2011 bol na pojednávaní v neprítomnosti sťažovateľky vyhlásený rozsudok č. k. 42 Cb 204/2009-184, ktorým okresný súd vzájomný návrh sťažovateľky zamietol a zaviazal ju zaplatiť žalobcovi peňažnú sumu.

Dňa 31. augusta 2011 podala sťažovateľka proti rozsudku zo 16. júna 2011 odvolanie.

Dňa 28. septembra 2011 bol spis predložený krajskému súdu.

Dňa 18. septembra 2012 vydal krajský súd uznesenie, ktorým zrušil rozsudok okresného súdu zo 16. júna 2011 z dôvodu, že sťažovateľke bola odňatá možnosť konať pred súdom.

Dňa 2. októbra 2012 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 24. októbra 2012 sa sťažovateľka sťažovala predsedníčke okresného súdu na prietáhy v konaní. Na jej sťažnosť odpovedala predsedníčka okresného súdu listom z 20. novembra 2012.

Dňa 21. decembra 2012 podala sťažovateľka na krajskom súde žiadosť o prešetrenie vybavenia sťažnosti predsedníčkou okresného súdu.

Dňa 15. januára 2013 podpredsedníčka krajského súdu vyhodnotila žiadosť sťažovateľky ako sčasti dôvodnú.

Na 12. február 2013 bolo vo veci nariadené pojednávanie. Právny zástupca žalobcu a konateľ sťažovateľky ospravedlnili svoju neúčasť.

Dňa 30. apríla 2013 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sťažovateľka vzniesla námietku zaujatosti zákonnej sudkyne.

Dňa 17. júna 2013 sťažovateľka okresnému súdu oznámila, kedy sa o dôvodoch zaujatosti dozvedela.

Dňa 27. júna 2013 bol spis predložený krajskému súdu.

Dňa 4. júla 2013 krajský súd rozhodol, že sudkyňa nie je vylúčená z rozhodovania vo veci sp. zn. 42 Cb 204/2009.

Dňa 2. augusta 2013 bol spis vrátený okresnému súdu.

Na 26. november 2013 bolo okresným súdom nariadené pojednávanie. Právny zástupca navrhovateľa a konateľ sťažovateľky ospravedlnili svoju neúčasť.

Okresný súd vo veci nariadil pojednávanie na 20. marec 2014.

Od podania návrhu na začatie konania do podania sťažnosti na ústavnom súde teda uplynulo takmer 7 rokov a vec nebola dosiaľ právoplatne skončená.

3. Sťažovateľka sa domáhala, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti nálezom vyslovil, že nečinnosťou okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 42 Cb 204/2009 bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal, a priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 500 € a náhradu trov konania.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrila predsedníčka okresného súdu listom doručeným 24. februára 2014 (sp. zn. Spr. 2016/2014). Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedla chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci od 31. júla 2009, súhlasila s upustením od ústneho pojednávania a k sťažnosti uviedla, že okresný súd vo veci koná a vo veci nejde o žiadne pokračujúce prietahy.

5. Právna zástupkyňa sťažovateľky vo svojom liste doručenom 3. februára 2014 súhlasila s upustením od ústneho pojednávania.

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

8. Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľka zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

9. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitnosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

10. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitnosť veci, predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o nároku žalobcu na zaplatenie peňažnej sumy z titulu poskytnutých právnych služieb a vzájomnom návrhu sťažovateľky na zaplatenie

peňažnej sumy, pričom posudzovaná vec nevykazuje znaky mimoriadnej skutkovej a právnej náročnosti. V konečnom dôsledku ani predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti nepoukázala na skutočnosť, že by predmetná vec vykazovala znaky zložitosti. Ústavný súd však zároveň pripomína, že dĺžka samotného konania – v čase podania sťažnosti podľa čl. 127 ústavy takmer 7 rokov – by aj pri zohľadnení prípadnej skutkovej a právnej náročnosti bola ústavne neakceptovateľná.

11. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zastáva názor, že správanie sťažovateľky ako žalovanej v napadnutom konaní prispelo čiastočne k doterajšej dĺžke namietaného konania vzhľadom na intenzitu využívania procesných prostriedkov a vzhľadom na jej neúčast' na dvoch pojednávaniach.

Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach už viackrát vyslovil, že v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04). V súlade s touto judikatúrou preto dobu potrebnú na rozhodnutie o sťažovateľkiných procesných návrhoch ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia.

Pri posudzovaní správania sťažovateľky v napadnutom konaní ústavný súd taktiež poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľke je potrebné pripísať isté spomalenie konania spôsobené ospravedlnenou neúčast'ou jej konateľa na dvoch pojednávaniach (12. februára 2013 a 26. novembra 2013). Aj keď ústavný súd uznáva, že starostlivosť o maloleté dieťa, resp. práceneschopnosť účastníka konania sú relevantnými dôvodmi na ospravedlnenie jeho neúčasti na pojednávaniach pred všeobecnými súdmi, nemožno však pri rozhodovaní o sťažnosti takéhoto účastníka (sťažovateľky) na priet'ahy v konaní neprihliadnuť na tieto okolnosti, pokiaľ skutočne mali preukázateľný dopad na celkovú dĺžku trvania doterajšieho konania.

Nad rámec uvedeného ústavný súd považuje za potrebné poznamenať, že z inej svojej rozhodovacej činnosti o podaniach sťažovateľky, resp. jej konateľa (zatiaľ vyše 60 sťažností), disponuje poznatkami, že sťažovateľka v obdobnej miere využíva svoje procesné práva v konaniach pred všeobecnými súdmi a následne podáva ústavnému súdu sťažnosti na zbytočné prietahy v týchto konaniach. Je preto namieste otázka, či takýto postup sťažovateľa nenesie znaky účelovosti. Ústavný súd preto pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia zohľadnil aj dobu potrebnú na rozhodnutie o sťažovateľkiných odvolaniach (v celkovom trvaní 25 mesiacov).

12. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v namietanom konaní a predovšetkým konštatuje, že okresný súd bol v určitých obdobiach v posudzovanej veci opakovane nečinný (obdobie od 31. augusta 2007 do 17. apríla 2008 a obdobie od 5. decembra 2008 do 14. augusta 2009). Úkony okresného súdu teda v napadnutom konaní minimálne po dobu 16 mesiacov nesmerovali k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy a článku dohovoru.

Ústavný súd ďalej poukazuje na nesústredenú činnosť okresného súdu, keď dve jeho rozhodnutia (uznesenie z 25. júla 2007 a rozsudok zo 16. júna 2013) sťažovateľka úspešne napadla odvolaním na krajskom súde.

Ústavný súd konštatuje, že uvedená nečinnosť a nesústredená činnosť okresného súdu sa svojím kumulatívnym pôsobením podpísali pod skutočnosť, že ani po viac ako siedmich rokoch nie je konanie právoplatne ukončené.

13. Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejedanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

14. Z dôvodu, že na základe zistení ústavného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejedanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd prikázal okresnému súdu podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 42 Cb 204/2009 konal bez zbytočných prietáhov.

III.

15. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

16. Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka požadovala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 500 €.

17. Vzhľadom na okolnosti danej veci bližšie uvedené v bode 11 odôvodnenia tohto rozhodnutia dospel ústavný súd k názoru, že aj konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejedanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto neuznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde.

18. Vzhľadom na uvedené ústavný súd o návrhu na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

19. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou

JUDr. Emíliou Korčekovou. Advokátka vykonala dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie). Odmena za jeden úkon právnych služieb v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) je 1/6 z výpočtového základu, ktorý je 781 €, t. j. 130,16 €, a režijný paušál 7,81 €, teda spolu 137,97 €. Odmena advokátke za poskytnuté služby v konaní pred ústavným sudom (za 2 úkony právnych služieb a 2 x paušálna náhrada) predstavuje sumu 275,94 €. Keďže advokátka vyúčtovala trovy konania sťažovateľky len vo výške 269,58 €, ústavný súd jej ich priznal a rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

20. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. marca 2014